

Międzynarodowa konferencja naukowa

Literatura polska i ukraińska.

Rytm modernizacji

(wiek XIX – XX – XXI)

22-24 listopada 2023

Uniwersytet Warszawski

Wydział Historii (Sala Kolumnowa)

ul. Krakowskie Przedmieście 26/28

Warszawa

**Міжнародна наукова конференція
Польська й українська література.**

**Ритми модернізації
(XIX – XX – XXI століття)**

22-24 листопада 2023 року

**Варшавський університет
Факультет історії (Колонна зала)
Вул. Krakowskie Przedmieście 26/28
Варшава**

Konferencja organizowana jest z ramienia **Instytutu Literatury Polskiej na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego** przez: **Pracownię Modernizmu w Europie Środkowo–Wschodniej, Pracownię Badań Kontekstowych i Literaturoznawczych Studiów Translatologicznych** oraz **Pracownię Literatury Okolicznościowej i Użytkowej** i współorganizowana jest przez **Polonistyczne Centrum Naukowo-Informacyjne im. Igora Menioka Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Iwana Franki w Drohobyczu** oraz **Katedrę Polonistyki Narodowego Uniwersytetu imienia Tarasa Szewczenki w Kijowie**.

Główny cel konferencji to refleksja nad przebiegiem procesów związanych z nowoczesnością, które znalazły odbicie w literaturze polskiej i ukraińskiej, a także w towarzyszących im polsko-ukraińskich i ukraińsko-polskich relacjach oraz transferach kulturowych. Projekt wiąże się z dążeniem do uchwycenia fenomenów i symptomów takich, jak polskie kłopoty z nowoczesnością widziane w lustrze modernizacyjnych problemów kultury ukraińskiej lub pytanie, jak polska kultura i literatura tworzyła i tworzy konteksty rozwoju literatury i kultury ukraińskiej. W ramach konferencji prezentowane będą nowe interpretacje utworów pisarzy ukraińskich, przeanalizowane zostaną też współczesne tłumaczenia klasyki literatury polskiej w kontekście kształtowania się tożsamości ukraińskiej. Przemysłana będzie potencjalnie „tożsamościotwórcza” rola przekładów literatury ukraińskiej na język polski, ujmowanych w szerokim kontekście rozumienia i przekształcania relacji z innymi językami i kulturami.

Konferencja koncentrować się będzie wokół takich zagadnień jak:

- polsko-ukraińskie relacje kulturowe i literackie w kontekście zjawisk modernizacyjnych;
- tożsamość – narodowość – wielokulturowość w kontekście polskich i ukraińskich procesów modernizacyjnych;
- wpływ doświadczeń traumatycznych obu narodów na zmiany tożsamościowe i modernizację kultury narodowej (wojna, Holokaust, Wielki Głód, przesiedlenia, czystki etniczne itd.);
- releksje ważnych dzieł literatury polskiej i ukraińskiej związanych z problematyką modernizacji;
- meandry recepcji obu literatur w Ukrainie i w Polsce w kontekście zjawisk modernizacyjnych;
- przekłady dawne i nowe oraz ich znaczenie dla kształtowania tożsamości polskiej i ukraińskiej, a także dla rozumienia relacji z innymi kulturami w kontekście procesów modernizacyjnych;
- konteksty: Europa Zachodnia, Europa Środkowo–Wschodnia.

Partnerzy: **Dom Kultury Śródmieście w Warszawie, Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, kwartalnik „Tekstualia”**

Конференція організована від імені **Інституту польської літератури на факультеті полоністики Варшавського університету: Лабораторією модернізму в Центрально-Східній Європі, Лабораторією контекстуальних досліджень і літературознавчих транслатологічних студій та Лабораторією оказіональної і прикладної літератури** та співорганізована **Полоністичним науково-інформаційним центром імені Ігоря Менька Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка та кафедрою полоністики Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.**

Мета конференції – поміркувати над перебігом процесів, пов'язаних із сучасністю, які знайшли відображення у польській та українській літературі, а також у польсько-українських та українсько-польських взаєминах і культурному трансфері. Пропонуючи огляд цих явищ на тривалому часовому відтинку (XIX століття – XXI століття), прагнемо збагнути феномени й симптоми, які досі залишалися поза увагою дослідників. Серед них, зокрема, віднайдемо польські проблеми зі сучасністю, побачені у дзеркалі модернізаційних проблем української культури або питання, як польська культура й література створювала та створює контексти розвитку української літератури й культури. Також прагнемо звернути увагу не лише на сучасні переклади класики польської літератури та популярної літератури у контексті формування української ідентичності, а й поміркувати над можливою роллю перекладів української літератури польською мовою у формуванні ідентичності, розглянутих у широкому контексті розуміння та переформатування взаємин з іншими мовами й культурами.

Конференція зосередиться навколо таких питань:

- польсько-українські культурні та літературні взаємини у контексті модернізаційних явищ;
- ідентичність – національність – багатокультурність у контексті польських й українських модернізаційних процесів;
- вплив травматичного досвіду обох народів на ідентичнісні зміни та модернізацію національної культури (війна, Голокост, Голодомор, переселення, етнічні чистки тощо);
- перепрочитання важливих творів польської й української літератури, пов'язаних із проблематикою модернізації;
- меандри рецепції обох літератур в Україні та Польщі у контексті модернізаційних явищ;
- старі й нові переклади (віднайдені в перекладі, загублені в перекладі?), їхнє значення для формування польської й української ідентичності та розуміння взаємин з іншими культурами у контексті модернізаційних процесів;
- контексти: Західна Європа, Центрально-Східна Європа.

Партнери: **Будинок культури Середмістя у Варшаві, Музей літератури імені Адама Міцкевича у Варшаві, кварталник "Tekstualia"**

22.11.2023 (środa / среда)

9.45 – otwarcie konferencji / відкриття конференції

Na tropach XIX wieku / Стежками XIX століття

10.00–11.20

Rostysław Radyszewski / Ростислав Радишевський (Narodowy Uniwersytet imienia Tarasa Szewczenki w Kijowie / Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

Nowoczesne potraktowanie struktur społecznych i stosunków polsko-ukraińsko-rosyjskich w pamiętniku Apolla Korzeniowskiego „Polska – Moskwa”

Сучасне трактування суспільних структур та польсько-українсько-російських взаємин у щоденнику Аполло Коженьовського „Польша – Москва”

Magdalena Garbacik-Balakowicz (Centrum Badań Humanistycznych Węgierskiej Akademii Nauk, Budapeszt / Центр гуманітарних досліджень Угорської академії наук)

Fenomen „İhav kozak za Dunaj” w środkowo-europejskich transferach kulturowych I połowy XIX wieku

Феномен „İхав козак за Дунай” у центральноєвропейському культурному трансфері I половини XIX століття

Mariya Braska / Марія Брацка (Narodowy Uniwersytet imienia Tarasa Szewczenki w Kijowie / Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

Modernizacja narodu ukraińskiego w publicystyce i wspomnieniach chłopomanów połowy XIX wieku

Модернізація українського народу в публіцистиці та спогадах хлопоманів середини XIX століття

Iwona Przybysz (Uniwersytet Warszawski / Варшавський університет)

Dlaczego Iwan Franko nie wygrał konkursu „Kuriera Warszawskiego” w 1888 roku?

Чому Іван Франко не виграв у конкурсі „Варшавського кур'єра” в 1888 році?

11.20– 11.45 dyskusja / дискусія

11.45 - 12.00 przerwa / перерва

12.00– 13.20

Alla Shvets / Алла Швець (Instytut Iwana Franki Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, Lwów / Інститут Івана Франка Національної академії наук України, Львів)

Modernistyczny dyskurs Natalii Kobryńskiej: recepcja, estetyka, polskie konteksty

Модерністський дискурс Наталії Кобринської: рецепція, естетика, польські контексти

Ewa Paczoska (Uniwersytet Warszawski / Варшавський університет)

Ukraińskość, kobiecość i zew Zaratustry: "Księżniczka" Olhy Kobyłańskiej

Українськість, жіночість та заклик Заратустри: „Царівна” Ольги Кобилянської

Oksana Levytska / Оксана Левицька (Uniwersytet Narodowy Politechnika Lwowska / Національний університет Львівська політехніка)

Kształtowanie się tożsamości artysty: modernistyczny świat Ołeksy Nowakiwskiego w powieści biograficznej Iwana Gołubowskiego „Rozmach potężnych skrzydeł”

Становлення ідентичності митця: модерністський світ Олекси Новаківського в біографічній повісті Івана Голубовського „Розмахом могутніх крил”

Sofia Varetska / Софія Варецька (Lwowski Uniwersytet Narodowy imienia Iwana Franki / Львівський національний університет імені Івана Франка)

Historia, pamięć, tożsamość w powieści Kati Petrowskiej „Może Estera”

Історія, пам'ять, ідентичність у романі Каті Петровської „Мабуть Естер”

13.20– 13.50 dyskusja / дискусія

13.50– 15.00 przerwa obiadowa / обідня перерва

Pamięć i tożsamość / Пам'ять та ідентичність

15.00– 16.00

Agnieszka Matusiak (Uniwersytet Wrocławski / Вроцлавський університет)

Syndrom Hamleta i ukraińska tożsamość kulturowa XX-XXI wieku (rekonesans badawczy)

Синдром Гамлета та українська культурна ідентичність XX-XXI століть (дослідницька розвідка)

Hanna Gosk (Uniwersytet Warszawski / Варшавський університет)

Determinanty modernizacji – pamięć i afekty. Dyskurs o warunkującym modernizację polsko-ukraińskim współpoddaństwem, współobywatelstwem i sąsiedztwem w nienajlepszej polskiej powieści znakomitego pisarza

Детермінанти модернізації – пам'ять та афекти. Дискурс про польсько-українське співпідданство, співгромадянство й сусідство, що зумовлювали модернізацію, в ненайкращому польському романі визначного письменника

Yuliya Ilchuk / Юлія Ільчук (Uniwersytet Stanforda / Стенфордський університет)

Voices of Forgotten Ancestors: The Implicated Subjects in the Works of Ostop Slyvynskiy, Iya Kiva, and Volodymyr Rafyeyenko

Głosy zapomnianych przodków: podmioty implikowane w dziełach Ostapa Sływyńskiego, Iji Kiwy i Wołodymyra Rafiejenki

Голоси забутих предків: суб'єкти, імпліковані у творах Остапа Сливинського, Ії Ківи та Володимира Рафєєнко

Ołena Bondarewa / Олена Бондарева (Kijowski Uniwersytet imienia Borysa Hrynczenki / Київський університет імені Бориса Грінченка)

Współczesny dramat ukraiński w poszukiwaniu tożsamości

Сучасна українська драма у пошуках ідентичності

16.00–16.30 dyskusja / дискусія

17.00 – uroczysta kolacja / урочиста вечеря

23.11.2023 (czwartek / четверг)

9.30– 10.45

Polska i Ukraina: jaka historia literatury? Spotkanie z Rostysławem Radyszewskim Prowadzi: **Michał Kuziak**

Польща й Україна: яка історія літератури? Зустріч з Ростиславом Радишевським Модерує: **Міхал Кузяк**

10.45– 11.00 przerwa / перерва

W stronę krytycznej nowoczesności / На шляху критичної новочасності

11.00–12.00

Danylo Ilnytskyi / Данило Ільницький (Ukraiński Uniwersytet Katolicki, Lwów / Український католицький університет, Львів)

Rytmy śródmieścia (mitologizacja na tle modernizacji): Antonycz, Vogel, Schulz

Ритми середмістя (мітологізація на тлі модернізації): Антонич, Фогель, Шульц

Żaneta Nalewajk-Turecka (Uniwersytet Warszawski / Варшавський університет)

Sztuka mówienia wprost. Recepcja spuścizny Jewhena Małaniuka w szkicach Józefa Łobodowskiego publikowanych na łamach „Kultury” w kontekście modernizacji stosunków polsko-ukraińskich

Мистецтво говорити напругу. Рецепція доробку Євгена Маланюка в нарисах Юзефа Лободовського, опублікованих на сторінках „Культури”, у контексті модернізації польсько-українських взаємин

Natalia Belczenko / Наталія Бельченко (Ukraiński PEN Club / Український ПЕН)

Przekłady wierszy Jarosława Iwaszkiewicza, Kazimierza Wierzyńskiego, Kazimierza Glińskiego, Kazimiery Iłakowiczówny, Zuzanny Ginczanki. „Pisanie wspomnień”

Переклади віршів Ярослава Івашкевича, Казімежа Вежинського, Казімежа Глінського, Казімери Ілаковичовни, Зузанни Гінчанки. «Писання спогадів»

12.00–12.30 dyskusja / дискусія

12.30–12.45 przerwa / перерва

12.45–13.45

Marek Wilczyński (Uniwersytet Warszawski / Варшавський університет)

Dziedzictwo antyku w eseistyce Jerzego Stempowskiego i twórczości Mykoły Zerowa

Антична спадщина в есеїстиці Єжи Стемповського і творчості Миколи Зерова

Eliza Kącka (Uniwersytet Warszawski / Варшавський університет)

Ukraina Jerzego Stempowskiego

Україна Єжи Стемповського

Katarzyna Glinianowicz i Paweł Krupa (Uniwersytet Jagielloński, Kraków / Ягеллонський університет, Краків)

Wiktor Petrow – w stronę krytycznej nowoczesności

Віктор Петров – на шляху критичної новочасності

13.45–14.15 dyskusja / дискусія

14.15–przerwa obiadowa / обідня перерва

18.00–19.30 (Dom Kultury Śródmieście w Warszawie, ul. Smolna 9, wejście od al. Jerozolimskich, naprzeciwko Muzeum Narodowego / Будинок культури Середмістя у Варшаві, вул. Smolna 9, вхід з вул. al. Jerozolimskie, навпроти Національного Музею)

Od tłumaczenia do rozumienia. Spotkanie z Jackiem Podsiadłą – poetą, tłumaczem poezji Wasyła Stusa i ukraińskich wierszy wojennych

Prowadzenie: **Wiera Meniok i Żaneta Nalewajk-Turecka**

Від перекладу до розуміння. Зустріч з Яцеком Подсядло – поетом, перекладачем поезії Василя Стуса та українських воєнних віршів

Модерують: **Віра Меньок і Жанета Налевайк-Турецька**

Wokół Schulza. Spotkanie z **Wierą Meniok** (badaczką literatury i tłumaczką, która kieruje Polonistycznym Centrum Naukowo-Informacyjnym im. Igora Menioka Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Iwana Franki w Drohobyczu, opiekuje się Muzeum Pokojem Brunona Schulza i organizuje Międzynarodowy Festiwal Brunona Schulza w Drohobyczu) i **Zbigniewem Benedyktowiczem** (redaktorem naczelnym czasopisma „Konteksty”)

Prowadzenie: **Żaneta Nalewajk-Turecka**

Навколо Шульца. Зустріч з **Вірою Меньок** (дослідницею літератури та перекладачкою, котра керує Полоністичним науково-інформаційним центром імені Ігоря Менька Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, опікується Музеєм Кімнатою Бруно Шульца та організує Міжнародний Фестиваль Бруно Шульца у Дрогобичі) та **Збігнєвом Бенедиктовичем** (головним редактором часопису „Контексти”)

Модерує: **Жанета Налевайк-Турецька**

19.30–20.00 (Dom Kultury Śródmieście w Warszawie, ul. Smolna 9, wejście od al. Jerozolimskich, naprzeciwko Muzeum Narodowego / Будинок культури Середмістя у Варшаві, вул. Smolna 9, вхід з вул. al. Jerozolimskie, навпроти Національного Музею)

Włodzimierz Iwaniec – koncert

Влодзімеж Іванець – концерт

24.11.2023 (piątek / п'ятниця)

Rytmu wojny/ Ритми війни

10.00–11.20

Teliana Trofymenko / Тетяна Трофименко (Charkowskie Stowarzyszenie Historyczno-Filologiczne / Харківське історико-філологічне товариство)

Wojna rosyjsko-ukraińska w optyce polskiej i ukraińskiej

Російсько-українська війна в польській та українській оптиці

Olesya Nakhlik / Олеся Нахлік (Uniwersytet Narodowy Politechnika Lwowska / Національний університет Львівська політехніка)

(De)konstrukcja obrazu Ukrainy w polskich reportażach artystycznych ostatniego dwudziestolecia: od (re)interpretacji tragicznych kart stosunków polsko-ukraińskich XX wieku po utworzenie języka sprzeciwu

(Де)конструювання образу України в польських художніх репортажах останнього двадцятиліття: від (ре)інтерпретації трагічних сторінок польсько-українських взаємин ХХ ст. до творення мови спротиву

Wiera Meniok / Віра Меньок (Polonistyczne Centrum Naukowo-Informacyjne im. Igora Menioka, Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny imienia Iwana Franki, Drohobycz/ Полоністичний науково-інформаційний центр імені Ігоря Ігора Менька Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка)

Zaklęcie słowem: przeobrażenia mowy wieszczka w poezji Serhija Żadana i Mariusza Olbromskiego

Заклинання словом: перетворення мови пророка в поезії Сергія Жадана та Маріуша Ольбромського

11.20–11.45 dyskusja / дискусія

11.15– 12.00 przerwa / перерва

Rytmu współczesności / Ритми сучасності

12.00–13.00

Iryna Smarovoz / Ірина Смаровоз (Charkowski Uniwersytet Narodowy imienia Wasyla Karazina / Харківський національний університет імені Василя Каразіна)

Habitus poetyka codzienności (w tekstach Iren Rozdobudko i Manueli Gretkowskiej)

Габітуси і поетика повсякденності (за текстами Ірен Роздобудько та Мануели Гретковської)

Svitlana Kovpik / Світлана Ковпик (Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny w Krzywym Rogu / Криворізький державний педагогічний університет)

Modele pisarstwa kobiecego, czyli jak kobiety piszą o kobietach we współczesnej literaturze ukraińskiej i polskiej?

Моделі жіночого письма, або як у сучасній українській та польській літературах жінки пишуть про жінок?

Olena Romanenko / Олена Романенко (Uniwersytet Narodowy imienia Tarasa Szewczenki w Kijowie / Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

Wizualizacje artystyczne doświadczeń traumatycznych: głos współczesnej literatury ukraińskiej

Художні візуалізації травматичного досвіду: голос сучасної української літератури

13.00– 14.00 dyskusja i zamknięcie konferencji / дискусія і закриття конференції

14.00 – obiad / обід

16.30–18.30 (Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, ul. Rynek Starego Miasta 20 / Музей літератури імені Адама Міцкевича у Варшаві, вул. Rynek Starego Miasta 20)

Spotkanie w przekładzie. Rozmowa z Bohdanem Zadurą, Natalią Belczenko i Anetą Kamińską

Prowadzenie: **Żaneta Nalewajk-Turecka**

Зустріч у перекладі. Розмова з Богданом Задурою, Наталією Бельченко та Анетою Камінською

Модерують: **Жанета Налевайк-Турецька**

